

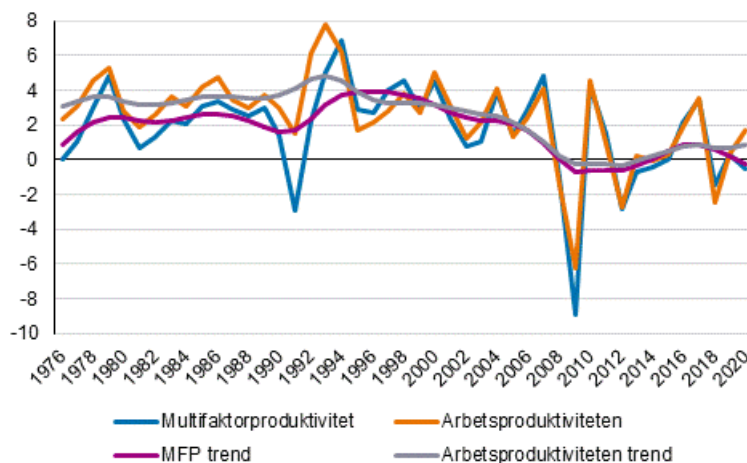
Lönsamhetsundersökningar 2020

Arbetsproduktiviteten ökade under coronaåret 2020

Arbetsproduktiviteten inom samhällsekonomin ökade med 1,7 % år 2020. Volymen av förädlingsvärdet sjönk med 2,6 % och antalet utförda arbetstimmar med 4,3 %.

Kapitalintensitetens bidrag var -0,43 procentenheter, bidraget från arbetsinsatsens kvalitet -0,16 procentenheter och totalproduktivitetsens bidrag -0,53 procentenheter. Av delfaktorerna i arbetsproduktiviteten hade bara överföringen av arbetstimmar till mer produktiva näringsgrenar en positiv effekt på produktivitetsutvecklingen. Effekten var 2,8 procentenheter.

Årsförändringar i totalproduktiviteten och arbetsproduktiviteten samt utvecklingstrenden 1976–2020, procentenheter

Arbetsproduktiviteten beräknas som förändring av förädlingsvärdets volym per arbetstimme. Dessutom kan man särskilja vilka faktorer som har bidragit till förändringen av produktiviteten. Med hjälp av uppgifterna om kapital i räkenskaperna granskas vilken andel av förändringen i produktiviteten beror på att anställda har mer kapital än tidigare till sitt förfogande. Bidragen har beräknats skilt för ICT- och FoU-medel, maskiner och apparater, bostadsbyggnader och andra kapitalmedel. Kapitalintensitetens bidrag var totalt -0,43 procentenheter år 2020. Också bidraget av den strukturella förändringen av arbetsinsatsen kan beräknas separat. Med detta hänvisar man bl.a. till ökad produktivitet till följd av förbättrad utbildningsnivå. År 2020 var den -0,16 procentenheter. Inverkan av totalproduktiviteten, dvs. den tekniska utvecklingen, fås när man från förändringen i arbetsproduktiviteten drar av de totala bidragen av arbets- och kapitalinsatsen. År 2020 hade också totalproduktiviteten en negativ effekt, -0,53 procentenheter.

Alternativt kan arbetsproduktiviteten beräknas genom att dividera produktionen med antalet arbetstimmar. Då kan också inverkan av förändringen av insatsvarornas volym på arbetets produktivitet särskiljas som en egen faktor. Också de här uppgifterna finns i Statistikcentralens databastabeller.

Mera information om beräkningsmetoden för lönsamhetsundersökningarna finns i den reviderade metodbeskrivningen (på finska).

Den långsiktiga trendförändringen (beräknat med Hodrick-Prescott-filtret) visar att tillväxttakten för arbetsproduktivitet inom hela samhällsekonomin avtog kraftigt från drygt fyra procent under mitten av 1990-talet till en avtagande trend under 2010-talet (Figur 1). Den nedåtgående trenden för arbetsproduktiviteten på 2010-talet vände och blev positiv efter år 2014. Enligt de preliminära uppgifterna i lönsamhetsundersökningarna håller trenden för de senaste åren på att fortsätta att utvecklas positivt.

De genomsnittliga tillväxtgraderna för arbetsproduktiviteten och delfaktorernas genomsnittliga bidrag under givna perioder

	1976-1989	1990-1999	2000-2009	2010-2020 ¹⁾	1976-2020 ¹⁾
Volymförändringar av förädlingsvärde, %	3,62	2,47	2,36	0,93	2,43
Förändring av arbetstid,%	0,13	-1,30	0,75	0,18	-0,04
Utveckling av arbetskraftens produktivitet,%	3,47	3,78	1,59	0,74	2,45
Omfördelning av arbetade timmar, % enheter	0,27	0,31	-0,27	-0,11	0,07
'Kapitals intensivitets bidrag till arbetets produktivitet, % enheter'	0,55	0,14	0,49	0,23	0,37
Bidrag av arbetskraftens kvalitet till arbetets produktivitet, % enheter	0,33	0,36	0,18	0,10	0,25
Bidraget av Multifaktorproduktivitet till arbetets produktivitet, % enheter	2,32	2,97	1,19	0,53	1,78

1) Siffrorna för åren 2018–2020 baserar sig på preliminära uppgifter.

I tabell 1 granskas delfaktorerna i arbetsproduktiviteten under olika decennier. Värdena är de genomsnittliga tillväxtgraderna för varje decennium. Arbetsproduktiviteten beräknas som skillnaden mellan volymförändringen och förändringen av arbetade timmar. Å andra sidan är delfaktorer för arbetsproduktiviteten sett till hela ekonomin totalproduktiviteten, förändringen i kvaliteten på arbetsinsatsen, kapitalintensiteten samt omallokeringen av arbetstimmar.

Statistiken Lönsamhetsundersökningar har publicerats sedan år 1976. Under perioden 1976–2020 var den genomsnittliga tillväxtgraden för arbetsproduktiviteten 2,46 %. Under samma period var kapitalintensitetens bidrag i genomsnitt 0,37 procentenheter och bidraget från arbetsinsatsens kvalitet 0,25 procentenheter. Den största bidragande orsaken till arbetsproduktivitets utveckling var totalproduktiviteten, vars genomsnittliga bidrag var 1,78 procentenheter. Den produktivitetseffekt som överföringen av arbetstimmar mellan näringsgrenarna medförde var liten, bara 0,07 procentenheter. Under perioden var förädlingsvärdets volymökning i genomsnitt större än ökningen av antalet arbetstimmar.

När man granskar perioder på omkring 10 år visar det sig att arbetsproduktiviteten i genomsnitt ökade med mer än 3 procent per år under perioderna 1976–1989 och 1990–1999 (3,47 % respektive 3,78 %). Förädlingsvärdets volym ökade alltså snabbare än antalet arbetade timmar, som under vissa år till och med minskade. Också arbetsinsatsens kvalitet ökade stadigt. Kapitalinsatsens bidrag var som högst under den första perioden. Totalproduktivitets bidrag var i genomsnitt 2,32 procentenheter på 1980-talet och till och med 2,97 procentenheter på 1990-talet, vilket förklarar nästan hälften av ökningen av arbetsproduktiviteten.

Enligt tillväxtberäkningsteorin innebär totalproduktiviteten utveckling av teknologin. I verkligheten kan den också innehålla sådana effekter som annars inte upptäcks i modellen (t.ex. mättningsfel och externa

effekter). Totalproduktiviteten är en betydande delfaktor i ökningen av arbetsproduktiviteten. Detta beror på kapitalets och arbetets sjunkande gränsproduktivitet och på naturliga begränsningar. Till exempel kan tillgång till en dator medföra en betydande ökning av arbetstagarens produktivitet, men den andra och tredje datorn har inte längre motsvarande inverkan. Inte heller arbetsinsatsen, dvs. antalet arbetstimmar per anställd, kan öka obegränsat. Däremot kan arbetsproduktiviteten göra det, tack vare den tekniska utvecklingen.

Depressionen under 1990-talet syntes som en ökning av arbetsproduktiviteten, då antalet arbetade timmar minskade mer än förädlingsvärdet. Under hela 1990-talet var den genomsnittliga ökningen av arbetsproduktiviteten av samma storleksklass som under 1980-talet. Under 1990-talet var ökningen av förädlingsvärdet i genomsnitt bara drygt 2 procent per år, jämfört med drygt 3 procent under 1980-talet. Samtidigt minskade dock antalet arbetade timmar med i genomsnitt en procent per år, vilket innebär att arbetsproduktiviteten ökade med 3,8 procent. Bidraget från arbetsinsatsens kvalitet är under 1990-talet den högsta någonsin. Utvecklingen visar att arbetskraftens utbildningsnivå förbättrades varje år. Kapitalinsatsens bidrag var låg under 1990-talet, i genomsnitt bara 0,14 procentenheter per år, men då ingick år med både positivt och negativt bidrag. Däremot var totalproduktivitetsbidraget högt, i genomsnitt nästan tre procent under hela decenniet, vilket i sig förklarar största delen av ökningen av arbetsproduktiviteten.

Vid övergången till 2000-talet avtog ökningen av arbetsproduktiviteten klart. Under perioden 2000–2009 var den genomsnittliga årliga ökningen av förädlingsvärdet dock klart högre än årsförändringen av arbetstimmar. Jämfört med 1990-talet halverades dock arbetsproduktivitetsens genomsnittliga årstillväxt till 1,59 procent. Arbetsproduktivitetsens ökning avmattades huvudsakligen på grund av att ökningen av totalproduktiviteten avtog. Totalproduktivitetsbidraget under perioden var 1,18 procentenheter. Bidraget av arbetsinsatsens kvalitet halverades också, men effekterna var små. Däremot förbättrades kapitalinsatsens bidrag jämfört med föregående period. Märkligt är också att början av 2000-talet är den första perioden då arbetskraft har överförts från näringsgrenar med hög produktivitet till näringsgrenar med lägre produktivitet. Detta syns som negativt bidrag från omallokering av arbetstimmar, -0,27 procentenheter. Också under följande period 2010–2020 har arbetskraft överförts mer till näringsgrenar med lägre produktivitet.

Under åren 2010–2020 minskade arbetsproduktivitetstillväxten ytterligare och var i genomsnitt 0,93 procent per år. Även om förändringen av förädlingsvärdets volym var positiv under perioden 2010–2020, var ökningen relativt sett långsammare än ökningen av arbetade timmar, vilket syns som en långsammare ökning av arbetsproduktiviteten. Alla faktorer som påverkar arbetsproduktiviteten minskade betydligt jämfört med föregående period. Den genomsnittliga tillväxtgraden för perioden 2010–2020 förblev enligt alla mätare lägre än genomsnittet för hela perioden 1976–2020.

Innehåll

Förfrågningar

Marja Sauli 029 551 3797

Nata Kivari 029 551 3361

Ansvarig avdelningschef:

Katri Kaaja

kansantalous@stat.fi

www.stat.fi

Källa: Lönsamhetsundersökningar 2019, Statistikcentralen.